СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 75. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 31-го БЕРЕЗНЯ 1951. No. 75. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, MARCH 31, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ПРАЦЯ СЕНАТСЬКОЇ СЛІДЧОЇ КОМІСІЇ ПРОДОВЖЕНА

Вашингтон, 29 березня. — Сенат ухвалив продовжити на 30 днів працю комісії для прослідження злочинів. Голова комісії, сен. Естес Кіфовер, заявив, що в тому часі не буде прилюдних переслухань, а зате комісія придумає способи для винищення міжстейтового злочину і передасть їх повному сенатові до ухвалення. — На пресовій конференції през. Труман заявив, що праця комісії заслуговує на признання і пригадав, що його адміністрація завжди підтримувала змагання стейтів до припинення злочинности. „Це є життєва справа країни, щоб вона була сильною не тільки під військовим, але й моральним оглядом" — твердив Труман — а „винищення злочину належить до обов'язків кожного громадянина" — Про амбасадора Вилієма О'Двайера, проти якого піднесенно на переслуханні комісії в Ню Йорку різні закиди, президент сказав, що він не відправить його з його дипломатичного становища.

З інших фактів, що відносяться до слідства і до розгалуженого злочину, замітні такі: Сенатська комісія рішила прохати повний сенат поставити під суд провідника незаконної гри, Френка Костелло з Ню Йорку за непослух Конгресові, коли він відмовився виявити свій маєток на переслуханні комісії. — Заступник головного комісаря поліції в Ню Йорку, Абрагам Голдман, зрезигнував з свого становища, коли директор Федерального Слідчого Бюра, Едгар Гувер, виявив перед сенатською комісією, що він жив у приязні з Ирвінгом Шерманом, одним з провідників підземної гри. — Губ. стейту Ню Йорк, Тамес Е. Дюї назначив п'ять визначних людей членами стейтової комісії для прослідження незаконної гри в купелевій місцевості Саратоґа Спрінґс. Головою комісії назначений давніший член стейтового верховного суду, Джозеф М. Проскауер. — Незалежно від цих фактів сенатська підкомісія, яка просліджує протекційну систему в Фінансовій Корпорації Відбудови, ствердила, що визначні громадяни перепродували військові матеріяли.

КОРЕЙСЬКУ ВІЙНУ ВДАСТЬСЯ ПОКІНЧИТИ ТІЛЬКИ ДИПЛОМАТІЄЮ

Ню Йорк. — Лейтнант ген. сер Ричард Гейл, генеральний директор британської армії, повернувши з інспекції боєвого фронту на Кореї, заявив, що китайці вже не відзискають боєвої сили в теперішній війні, одначе, на його думку, ця війна може покінчитися тільки через вмішання дипломатів. Теперішня офензива Об'єднаних Націй не може поступити до манджурського кордону, бо внаслідок цього була б продовжена лінія постачання для О. Н., а була б скорочена для китайських комуністів. Генерал признав, що китайці добре воюють.

КОНТРОЛЯ НАД КОНТРОЛЕЮ ЦІН

Ню Йорк. — Внаслідок заведення контролі цін на бакалійні товарі („ґросеріс") 100,000 крамниць дрібного продажу в стейтах Ню Йорк і Ню Джерзі підпаде під юрисдикцію окружного бюра адміністрації цін, що міститься під ч. 2, Парк евеню, Ню Йорк. Вказівки, як виконувати цей розпорядок влади, вже вислані до всіх крамниць. Окремий цінник на харчові продукти буде приміщений у місці де б його могли бачити покупці, якими в першу чергу є домашні хазяйки. Оба згадані стейти становлять 60 відсотків харчового бизнесу цілої країни, отже від застосування закону в цій околиці залежатиме успіх закону в цілій країні. Влада звертається до всіх покупців, а в першу чергу до господинь, щоб вони притримувалися цінника і жадали його виконання від власників і управителів крамниць. Якщо господиня має підозріння, що хтось не притримується цінника, має зажадати посвідки від управителя крамниці на оплату за якийсь артикул і донести про це до бюра адміністрації цін.

ТРУМАН РІШЕНИЙ У СПРАВІ СВОЄЇ ПОНОВНОЇ КАНДИДАТУРИ НА ПРЕЗИДЕНТА

Вашингтон. — На пресовій конференції президент Труман заявив, що він уже виробив собі думку в справі поновної кандидатури на президента Злучених Держав, одначе не оприлюднить її ще якийсь час. Він запевнив, що досі ніхто не знає його постанови, не зважаючи на це, що одні люди заповідають, що він буде кандидувати, а інші кажуть, що не буде. Труман назвав приємним твердження підсекретаря праці Майкела Дж. Галвіна, що він може бути вибраний поновно більшістю 56 відсотків усіх голосів. Президент сказав теж, що ще завчасно говорити про його кандидатуру в такім далекім часі перед демократичною краєвою конвенцією, яка настановляє кандидатів.

ТРОЄ АТОМОВИХ ШПИГІВ ПРИЗНАНІ ВИНУВАТИМИ

Ню Йорк. — Джуліюс Розенберґ, його жінка Етел, і Мортон Собелл, проти яких велася в окружнім федеральнім суді розправа за шпигунство в користь Совєтів, признані судейською лавою винуватими злочину. Вони призбирували тайні інформації для виробу атомової бомби і передавали їх шпигові Гері Голдові з Филаделфії, а цей у свою чергу передавав їх англійському шпигові д-рові Клавсові Фуксові для висилки їх до Росії. Лава присяжних суддів радила над їхньою справою в середу й четвер і признала їх винуватими злочину так, як це представив прокуратор. Суддя Ирвінґ Р. Кауфман заявив, що видасть присуд у четвер наступного тижня. Тому, що шпиги оперували підчас воєнного стану, їх жде кара смерти або 30-річна тюрма.

В АМЕРИЦІ

● **Два хлопці в Йонкерс найшли** $33,000 в опущенім домі в Йонкерс, Н. Й. Покищо поліція не признає їм права власности з уваги на властителя дому, яким є спадкова маса.

● **Удаваний напад саботажників** виконали 50 резервістів, перебраних по цивільному в місті Аплтавн, у стейті Висканзин. Впродовж півтори години вони „повбивали" більшу частинву міських і повітових урядників і перебрали на себе владу. Крім того опанували прилюдні підприємства і фабрики при помочі дерев'яних револьверів і бомб.

● **Має готовий літак для повороту амбасадора Вилієма О'Двайера** мексиканський президент Міґел Алеман. Амбасадор піддався перед виїздом основним лікарським оглядинам у Ню Йорку.

Президент Оріол заповідає відбиття нападу зі Сходу

Вашингтон, 29 березня. — Французький нарід рішений боронити себе проти аґресії і дає всяку підтримку організації Північно-Атлантійського Пакту, запевнив Америку французький президент Вінсент Оріол, на одногодинній конференції з президентом Труманом в Білому Домі. Заява поміщена в урядовім комунікаті з конференції. Опісля, у промові в Красвім Пресовім Клюбі, Оріол назвав „важкою й несправедливою обидою закид проти Франції, наче б вона не мала відваги або настрою себе боронити".

Французький міністер закордонних справ, Роберт Шуман, який приїхав в товаристві през. Оріола до Америки, відбув двогодинну конференцію з секретарем стейту Діном Ачесоном, а опісля заявив прилюдно, що Франція з кінцем 1953 р. матиме двадцять дивізій для спільної західноевропейської сили, яка стоїть під командою ген. Двайта Д. Айзенгавера. Він теж додав, що Франція не домагається нової фінансової допомоги від ЗДА і що має під своєю контролею всі оборонні проблеми, включаючи й контролю над комуністами унутрі Франції. При найближчих парляментарних виборах цього року французькі комуністи втратять свою силу, заявив Шуман. — Після гостини у Вашинґтоні през. Оріол приїде на три дні до Ню Йорку, а звідси відїде до Канади.

МОСКВА ПРОДОВЖУЄ ПІДГОТОВКУ ДО ВІЙНИ В ЕВРОПІ

Франкфурт, Німеччина, 30. березня. — Аліянтські країни через свою розвідку в Европі докладають тепер всіх зусиль, щоб зібрати якнайбільше фактів, що дозволили б на бодай приблизну оцінку політичних і військових замірів Совєтського Союзу в Европі на найближчий час. Поверховно не робиться за залізною заслоною нічого такого, що створювало б підозріння безпосередньої загрози нової совєтської агресії. Натомість зібрано цілий ряд фактів, які таку загрозу, якщо не потверджують, то щонайменше допускають. Деякі з цих фактів: В районі Берестя Литовського большевики сконцентрували величезну кількість льокомотив та вантажних вагонів, що дозволило б впродовж найкоротшого часу перекинути на захід вісім до десять совєтських дивізій в повному виряді. В Польщі ведуться інтензивні роботи над поліпшенням і розбудовою комунікаційних получень не співмірно до їх цивільного значення. Зокрема скріпляється мости через Вислу. Продовжується дальшу розбудову густої сітки аеродромів в Східній Німеччині. Розбудовується морські бази в балтійських країнах, а вишкіл совєтських рекрутів має виразно офензивний характер.

НАРИС МИРУ З ЯПОНІЄЮ ЗАКІНЧЕНИЙ

Вашингтон. — Злучені Держави викінчили нарис мирового договору з Японією, який буде предложений чотирнадцятьом країнам, включаючи й Совєтську Росію. Переговори з Японією вів спеціяльний амбасадор Джан Фостер Доллес. Нарис вважають знавці за ліберальний. Він признає Японії суверенні права над її територією і створення військової сили, одначе застерігає Америці необмежене право втримувати військові залоги на японських островах. Над деякими точками вже виринув спір між Великобританією й ЗДА.

ФРАНЦІЯ НАМАГАЄТЬСЯ РЯТУВАТИ КОНФЕРЕНЦІЮ ЧОТИРЬОХ

Париж, 30. березня. — Тут в політичних колах заповідається, що французький міністер закордонних справ, Роберт Шуман, що тепер є на відвідинах в Злучених Державах разом з президентом Оріолем, докладатиме всіх зусиль, щоб усунути існуючі перешкоди до конференції Ради міністрів закордонних справ чотирьох великодержав. Насамперед він задумує рятувати від заломання конференцію заступників міністрів, що підготовляють порядок нарад для конференції міністрів. Безпосередня загроза такого заломання наступила вчора, як західні представники відкинули „компромісову" совєтську пропозицію та обстоюють свої домагання. Вважається, що тепер ця справа залежить ще тільки від Вашинґтону і міністер Шуман мав у відповідному напрямі впливати на президента Трумана і державного секретаря Ачесона.

УКРАЇНСЬКА БОРОТЬБА ЗМЕНШУЄ ЗАГРОЗУ СОВЄТСЬКОЇ АГРЕСІЇ

Ню Йорк, 30. березня. — До щораз частіших американських голосів про те, що українська визвольна боротьба за залізною заслоною та українські самостійницькі змагання взагалі є одною з головних перешкод в аґресивних плянах Кремля, долучилось в останньому подібне твердження відомого колумніста Дрю Пірсона. В надрукованій в поодиноких американських газетах синдикованій статті з Лондону Пірсон твердить, що безпосередню загрозу совєтської аґресії в Европі тепер зменшують такі три головні фактори: — 1. Зв'язана зі старістю Сталіна непевність в Кремлі та закулісова боротьба про наступництво на червоному престолі, в якій беруть участь Молотов з одного боку, а Берія і Маленьков з другого. — Пірзон вважає, що найбільші шанси на перемогу має в совєтських обставинах той, хто командує поліцією, отже Берія. — 2. Атомова бомба. — Пірсон вважає, що американська перевага в атомовій зброї та свідомість Кремля, що на випадок його аґресії Москва може бути зметена з лиця землі, є головним арґументом хвилевого совєтського „миролюбства". — 3. До тої самої категорії, що атомова бомба, належать, по думці Пірсона, визвольні рухи поневолених Москвою народів, вперше чергу українська підпольна боротьба.

ПРЕЗИДЕНТ ТРУМАН ПІДПИСАВ ПОПРАВКУ ІМІҐРАЦІЙНОГО ЗАКОНУ

Вашингтон, 29. березня. — Президент Труман підписав вчора ухвалене Конґресом доповнення Акту Внутрішньої Безпеки, що вможливить переселення до Злучених Держав осіб, які не з власної волі були зв'язані з тоталітарними організаціями. На підставі цього доповнення, до Злучених Держав зможе приїхати около — 15,000 скитальців, яких досі не допускали. Доповнення закону постановляє, що Акт Внутрішньої Безпеки не відноситься до осіб, які були втягнені до комуністичної партії та інших тоталітарних організацій перед 16-тим роком життя, або були змушені належати до них під загрозою втрати праці та прожитку. Закон, з підписом Президента, негайно увійшов у силу. З нього скористає теж чимала кількість українських скитальців з-під Совєтів. При переведенні закону в Конґресі у великій мірі заважили власне українські арґументи.

„ЗА" І „ПРОТИ" ГАЗАРДОВОЇ ГРИ

Ню Йорк. — Протестанська Краєва Рада Церков Христа видала заклик до своїх церковних організацій, щоб вони звернули увагу своїх вірних на моральне лихо самої гри і на байдужість поодиноких осіб до цього явища.

Інакше становище до гри зайняло Американське Товариство Католицьких Філософів. Воно твердить, що сама гра не є лихом, одначе її застосування в практиці може бути злом.

ЗРАДНИКИ СВОЄЇ КРАЇНИ. Федерльна лава присяжних визнала винними в змові крадіжки і передачі Совєтам таємниць атомової бомби в 1944 і 1945 рр. цих трьох виродків (від ліва): Мортон Собель, Юліюс Розенберг та його жінка Етель. Вирок на них буде проголошений в дні 5-го квітня. Хоча уряд не висловив під цим оглядом свого домагання, вони можуть бути засуджені на смерть, або до 30 років ув'язнення. Це був в Америці перший судовий процес за шпигунство відносно атомової бомби.

ЗАПЕКЛІ БОЇ БІЛЯ ПАРАЛЕЛІ В КОРЕЇ

Токіо, 30. березня. — Вчора аліянтські війська на цілому фронті продовжували свій повільний і осторожний похід до 38-мої паралелі, колишнього кордону між південною і північною частинами країни, натрапляючи на щораз запекліший спротив комуно-китайського ворога. Посуваючись повільно по розмоклих під весняним дощем дорогах та полях, аліянтські передові загони, під прикриттям артилерії та під охороною танків, підійшли вчора на віддалення вже тільки около трьох миль до паралелі. У фронтових боях брала активну участь авіяція. Ворожі задні колони, що мають виразний наказ ціною свого життя здержувати аліянтський похід та прикривати відступ своїх головних військ, залишаються в своїх укріплених норах і в поодиноких випадках навіть пробують переходити до протинаступів. До найтяжчих боїв приходило і цим разом на західному фронті в районі Уиджонґбу в горах на північ від Сеул. На північний захід від Уиджонґбу аліянтські патрулі вступили до міста Чоксонґ, віддаленого тільки три милі від паралелі. Рівночасно стверджується продовжування сильної концентрації маси ворожих військ і зброї на центральному секторі, що дає аліянтським фронтовим спостерігачам підставу до припущень, що ворог приготовляється до нового масового весняного наступу. Сильні з'єднання американських суперфортець впродовж цілого дня бомбардували ворожі воєнні об'єкти в запіллі, головно мости та комунікаційні сполучення, як теж концентрацію ворожих військ. На східному побережжі аліянтські воєнні кораблі вже від кількох тижнів бомбардують важким артилерійським вогнем прибережні цілі на північ від паралелі, зокрема важливий центр ворожого постачання, порт Вонсан, що практично вже в цілости лежить в руїнах, перетворюючись в справжнє ,мертве місто'.

● До успішної інвазії китайського континенту будуть готові національно-китайські війська Чіянг Кайші впродовж найближчих двох років заповів один з колишніх міністрів націоналістичного уряду.

ПРЕЗИДЕНТ ТРУМАН ПОТВЕРДЖУЄ ПОВНОВЛАСТІ ГЕН. МЕК АРТУРА

Вашингтон, 30. березня. — Ген. Доґлес Мек Артур, начальний командант збройних сил О. Н. на Далекому Сході, все ще має тактичні повновласті наказати своїм військам переступити 38-му паралелю та продовжувати похід на Північну Корею — заявив вчора президент Труман на пресовій конференції, застерігаючись рівночасно, що це не мусить означати новий похід до корейсько-манджурського кордону на ріці Ялу. Президент Труман, що не виявляв більшої охоти подрібно обговорювати ці справи, заявив, що їх офіціяльно і достаточно вияснив секретар оборони Маршал в своїй минулотижневій заяві.

АМЕРИКАНСЬКІ ВТРАТИ В КОРЕЇ: 57,120

Вашингтон, 30. березня. — Американські втрати в Кореї збільшилися впродовж останнього тижня на дальших 1,306 осіб і виносять тепер в загальному 57,120 офіцерів і вояків. З того є 8,511 вбитими, 37,918 пораненими і 10,691 пропавшими без вісти, отже в більшості полоненими. На поодинокі роди збройних сил ці втрати припадають: армія — 47,450, фльота — 628, морська піхота — 8,602, і авіяція — 440.

МОЖЛИВІСТЬ ВВЕДЕННЯ НОВОЇ ЗБРОЇ В КОРЕЇ

Токіо, 30. березня. — Адмірал Ален Е. Смит, командант Цаліянтської фльоти на корейських водах, заявив на пресовій конференції, що на випадок продовжування корейської війни, на що цілком виразно заноситься, — аліянтська фльота задумує ввести в користування нову зброю, зокрема керовані з кораблів ракети великої розривної сили.

ПОЛІТИЧНА БЕЗРАДНІСТЬ О. Н. В КОРЕЙСЬКІЙ ВІЙНІ

Лейк Соксес, 30 березня. — Більшість педставників поодиноких країн в Об'єднаних Націях здають собі справу з політичної безрадности цеї організаці в корейській війні. Встановлені Генеральною Асамблеєю комітети і комісії є в тих справах майже цілком безчинні, бо не бачать виходу. Діло в тому, що О. Н. складаються з представників поодиноких урядів і заступають їхню думку, яка в справі корейської війни досить різноманітна. На порядку одного з таких комітетів є підготовка санкцій проти червоного Китаю, якщо він не погодиться на переговори в справі завішення зброї. Але досі нема перемир'я ані санкцій, і в цих справах нічого не зроблено. Об'єднані Нації, хоча формально є найвищим авторитетом в таких справах, тепер є радше спостерігачем та очікують ініціятиви з Вашингтону і Лондону, або Пейпінґу і Москви. Тут добачується тільки дві можливі розв'язки теперішньої непевности, що знову привернуло б О. Н. головну ролю, але, що тепер від них не залежить. Це: комуно-китайська згода переговорювати справу перемир'я на базі пропозицій О. Н., або рішення 14 країн, які беруть участь в корейській війні, поставити карту на військове вирішення справи. В теперішніх обставинах не заноситься ані на одне, ані на друге.

ПРОДОВЖУЮТЬСЯ СТРАЙКИ І ЗАВОРУШЕННЯ В ІРАНІ

Тегеран, Іран, 30 березня. Нафтові страйки і заворушення в Ірані продовжуються та загрожують поширенням виїмкового стану, проголошеного тепер в Тегерані і південних нафтових районах, на цілу країну. На всіх 80,000 робітників нафтової промисловости 10,000 тепер страйкує, домагаючись негайної націоналізації нафти, що є власністю Англо - Іранської Нафтової Компанії. З цими робітниками почали солідаризуватися в дальшому робітники транспорту, що самі вийшли на страйк та не допускають до праці інших. Це створює базу загрозливих заворушень, в яких інтервеніює поліція і військо. З огляду на стратегічне положення і вартість Ірану та на перехрещення там східно-західних інтересів, події в Ірані набирають міжнародного значення першої ваги та створюють нове вогнище грізного міжнародного напруження.

В СВІТІ

● **Совєтський командант в Берліні** вікинув протест західних комендантів проти диких стрілів комуністичного поліциста в автобуси західних прогульковців.

● **83,525,000 осіб** виносило населення Японії в 1950 році.

● **В Загребі і Спліт в Югославії** закрито два совєтські консуляти, хоча не повідомлено, чи це зроблено на домагання югославського уряду чи з власної волі Совєтів.

● **1,066 комуністів заарештували** індійці під час поліційної і військової акції проти комуністичних заворушень в районі Камруп впродовж останніх двох місяців.

● **Норвегія і Голандія** рішили злучити свої зусилля і досліди над розвитком атомової енергії.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПРОТИ ЗАНЕПАДУ МОРАЛІ Й ЕТИКИ

Сенатор Дж. Вилйєм Фулбрайт, демократ з Аркенсо, не лякається так дуже совєтських гармат та комуністичної аґресії, як занепаду моральних принципів у демократичному суспільстві, без яких воно не може жити і розвиватись. Як відомо, сенатор Фулбрайт є головою сенатської комісії, яка розсліджувала позички, уділювані Фінансовою Корпорацією Відбудови. При цих розслідах стверджено, що політичні впливи та протекції заважували при позичках з державних фондів. Були це випадки, за які важко було б потягати до суду, але які колідують з етикою і мораллю осіб на визначних урядових становищах.

Ця проблема етики і моралі стала ще більш пекучою, як нюйорські сенатські переслухання виявили тісний зв'язок між політикою і ґанґстерством. Знову сензаційні відкриття обману у спорті серед молоді, спричиненою жаждою гроша, прямо приголомшили громадянство. На цих фактах базувався сенатор Фулбрайт, виголошуючи минулого вівтірка у сенаті промову на тему конечної потреби відродження моралі в державному і громадському апараті та в звичайному житті.

Стверджуючи лихо, сенатор признався, що він не знає рятунку з того нещастя і тому пропонує покликати до розв'язки цеї проблеми „наймудріших людей" нації, щоб вони знайшли способи, як навернути людей до Бога, до тих основних високих моральних принципів, якими дорожили Паломники і Батьки Народу, кладучи основи під цю націю.

Сенатор Фулбрайт знайде тут цілком певно гарячу підтримку подавляючої більшости американського громадянства. Воно напевно погодиться з ним, що не можна в демократії держатись засади, що ціль освячує засоби, чи що каригідним є тільки те, що є обняте карними законами та за що карає суд. Існує бо ще інший кодекс, побудований на тих етичних засадах, які є підставою кожної релігії.

Сенатор згадував теж про різні „приятельські прислуги" з боку урядовців та за „подарунки", які не є нічим іншим, як тільки підкупством. Таке хабарництво бачив сенатор Фулбрайт у Вашинґтоні навіть на найвищих місцях. Карний закон не дасться застосувати до тих випадків, але колізія з етикою і мораллю — наявна. Коли ж діються такі речі на верхах, то як тоді боротись з корупцією на низах? Сенатор згадував теж і „прикладні роди", великих багатіїв, що то наймають „знаменитих адвокатів", щоб їм допомагали обманювати державну касу, чи користуватись громадським добром за безцін.

Великий сучасний історик Тойнбі віддав багато місця у своїх працях обставинам, які призводять і найсильніші й найславніші народи до упадку не через напад чужинців, а через власний моральний розклад. Пригадує це Фулбрайт теж і американському народові. Він переконаний, що демократія може пережити і найбільше нещастя, якщо нарід морально чистий і у своєму нутрі незґанґренований. Інакше теж і демократія впаде жертвою тиранів, демаґоґів і шарлатанів. Сенатор не хоче погодитись з думкою, що цьому лихові не можна зарадити та що воно мусить далі існувати і спричинити остаточно упадок демократії. Він певен, що зарада на це знайдеться.

Немає двох думок, що сенатор Фулбрайт мав тут на думці боротьбу з комуністичною заразою та кремлівським наступом на весь вільний світ. Без глибокої етики і високої моралі демократія цього наступу не витримає і боротьби не виграє. Таке переконання сенатора Фулбрайта. Тому саме він підніс свій голос у самому Сенаті Злучених Держав, а голос той звернений не тільки до американського громадянства і американського уряду, але до всього демократичного світу.

Ачесон про загрозу свободі

З нагоди четвертого зібрання Організації Американських Держав, яке почалося у Вашинґтоні при співучасті міністрів закордонних справ 21 американських республік, секретар стейту, Дін Ачесон, постійний предсідник цієї конвенції, виголосив програмову промову, нанизану високими думками, тісно зв'язаними з сучасним світовим катаклізмом, спричиненим Москвою, та потребою оборони загрожених 21 американських республік.

Між-американська традиція датується від першої міжнародної конференції наших американських держав, для якої наша країна мала честь бути господарем шістьдесять років тому. За цей час ми збудували братерство націй, випробуване довгим часом, говорив Ачесон.

Вірю, що значення цього зібрання належно оцінюють вільні люди у цілому світі.

Ми сходимося свобідно. Говоримо відтверто, як люди, що розуміють один одного і люблять один одного. Ми маємо між собою справи, з яких деякі дуже трудні. Одначе нема між нами таких проблем, які не можна б поладнати при добрій волі і приязні, з якими ми прибули на це зібрання. Теж надіємося, а властиво знаємо — що оце зібрання є виявом такої приязни між націями, яка може колись запанує загально, розбудить одушевлення і дасть заохоту людям по всім усюдам.

Дальше значення нашого зібрання повстає з факту що ми є частиною спілки вільного світу. Ця спілка вільного світу є відмінна від тих, що досі були в Европі. Це духова конференція народів як теж і націй. У цій спілці є багато різниць. Не всі країни, які належать до неї, мають ті самі політичні або суспільні установи. Вони не створені на якомусь найвищому взірці. Вони не мають „одного життєвого ладу". А коли що в'яже нації вільного світу разом у спілку, то це те, що вони мають спільний могутній інтерес: спільну турботу за волю.

Воля це ключ. Це саме те, що вільні нації мають, а інші цього не мають. Це серце цілої справи, бо без свободи нема справжньоого миру, ні справжньої безпеки, ані не можливий правдивий поступ.

Для нації воля є признакою національної н е з а л ежности. Це воля працювати над її долею на свій власний лад. Для народу воля є не тільки подихом самого життя, але це теж брама для нагоди. Вільні люди мають нагоду поправити своє життя, позбутися нужди і жити в людській гідності.

Тепер оця воля станула ввічнавіч зі смертельною загрозою. Мала горстка людей, які правлять Совєтським Союзом і керують міжнародним комуністичним рухом, визнають доктрину, яка противиться свободі. Ця доктрина це комуністичний світ, над яким панує Кремль. Це є новий імперіялізм. Його знаряддям є жахлива воєнна машина і міжнародний комуністичний рух. Одним або другим, а часом обома цими знаряддями новий імперіялізм змагає здобути щораз більшу силу і владу над щораз більше народами.

Ніколи передтим ми не зустрічали такої великої загрози. Ніколи давніше не було такого визову для нашої постанови зберегти нашу незалежність, як націй. Знищення свободи народу і поодиноких осіб, є теж їхньою ціллю. Хоч комуністи грали на надіях людей на краще життя, то в практиці вони стали ворогами поступу. Вони використують людську нужду як політичне знаряддя, не звертаючи уваги на страшні жертви такої поведінки. Це загроза, яка є визовом для свободи та яка взиває нас до діяння.

З уваги на визов нового імперіялізму нагле збільшення відстрашаючих засобів являється тепер єдиним шляхом до миру — такого миру, серед якого буде можливість нашим вільним установам вдержатись і розвиватись. Завдання наше велетенське. Щоб його виконати. Кожен з нас мусить сповнити свою частку. Ми добре почали, але більша частина ще перед нами.

* * *

З'ясувавши так справу загрози й конечности боротьби проти неї, секретар Ачесон перейшов до обговорення практичних способів і засобів оборони. Головну вагу поклав на с о л і дарність американських республік і на використання Організації Об'єднаних Націй для поборювання міжнародного комуністичного руху в поодиноких країнах і в цілому світі.

Для такої боротьби потрібна мобілізація всіх сил, яка вимагає ще великих економічних засобів. Економічну підтримку обіцює секретар в імені Злучених Держав, одначе звертає увагу на взаємне приноровлення до загальних відносин Західної півкулі. Щоб недопустити до руїни котрої небудь з американських республік, Ачесон дораджує заведення спільних зусиль проти інфляції. Головним засобом проти цього він вважає збільшення оборони для втримання свободи і покращання життя всіх народів і людей в американських країнах.

Цю важливу промову закінчив Ачесон побажанням, щоб Новий Світ, як він себе виявляє на тих нарадах ,додав надії на краще життя усім людям у цілому світі та був для них надтхненням.

Сама добра воля не вистачає

Серед української еміґрації в Европі знову трапився випадок; якого не можна поминути мовчанкою. Згідно з інформаціями европейської української преси, в місті Верв'є в Бельгії відбулася судова розправа проти трьох українців, які були заарештовані у зв'язку з викриттям таємної радіовисильні в селі Гуверньє коло Статильот, через яку передавано в різних мовах „Голос України". Націоналістичний „Український Самостійник" з 25-го березня подає подробиці судової розправи. З цього виходить, що перед бельгійським судом відповідали за протизаконну роботу „відомий в Бельгії громадський діяч" Карло Мулькевич, що відповідав з вільної стопи, та заарештовані перед п'яти тижнями при відкритті радіовисильні В. Колинич вуглекоп в Бельгії і неозначений ближче Р. Роман. На основі судових актів стверджено, що радіовисильня діяла від жовтня 1950 року, що вона була замаскована як телевізійна станція і тому поліції було так важко її відкрити. Після замкнення доказового поступовання, прокуратор зрезигнував з виводу обвинувачення. Підсудних боронили два адвокати: А. Парізі, посол до парляменту від соціял-християнської партії та Г. Гоен, місцевий соціялістичний провідник. В своїх оборонних промовах вони підкреслювали ідейні мотиви в поступку підсудних. У висліді розправи, суд покарав підсудних карою по одному місяцеві ув'язнення, яку вони вже відбули в слідстві, та по 100 франків гривни. К. Мулькевичеві завішено виконання кари на два роки.

„У. С." признає, що таємна радіовисильня належала до групи АБН та що „на розправі був приявний також голова АБН п. Ярослав Стецько". В коментарі до висліду судової розправи У. С. пише: „Справедливість заспокоєно. А в парі зі справедливістю бельгійський суд і органи бельгійської влади виявили не тільки підсудним, але й українському народові велику благородність та повне зрозуміння і симпатії для нашої визвольної боротьби проти большевиків... І на тлі цієї благородности бельгійців... тим яркіше виступає вся нікчемність тих т. зв. українських середовищ, які на сторінках своєї преси зайняли до цієї справи таке низьке і негідне становище".

Це останнє речення було, правдоподібно алюзією до повідомлення в паризькому „Українському Слові", що є виразником інщої націоналістичної групи, та яке в числі з 25-го лютого, у зв'язку з повідомленням бельгійської преси про відкриття радіовисильні, писало в замітці п. з. „Глупота чи провокація": „Хоч не підлягає сумніву, яке саме середовище здобулось на такий „героїчний вчинок"... ми не будемо ставити крапки над „і" перед закінченням слідства і винесенням присуду. Не будемо називати тих, що так ганебно компромітують українську визвольну

(Закінчення на стор. 3-тій)

НАС БУЛО 45.

Такий заголовок доповіді про процес Спілки Визволення України, яку з ініціятиви СУНД-у, 25. березня, в Ню Йорку, прочитав інженер К. Туркало-Туркаловський, учасник цього процесу, що був засуджений до трирічного ув'язнення. В живій, яскравій формі подав доповідач картину нищення большевиками української еліти. СВУ утворилася на базі БУД-у („Братства Української Державности"). Основне завдання СВУ — це опанування різними ділянками громадсько-політичного, культурного, економічного, наукового життя, гуртування людей, піднесення національної та політичної свідомости, готування нових кадрів із молоді. Була зорганізована також Спілка Української Молоді (СУМ). Головне завдання її було — вчитися і особливо добре знатися на економічних питаннях. Молодь визнавала і шанувала авторитет старших. Висока ідея виборення української самостійности об'єднувала старше і молодше покоління. Між усіма учасниками СВУ панувала висока моральна дисципліна. Большевики вбачали для себе найбільшу небезпеку в цій одноdушности, в цій єдності українській. І ворог всякими способами намагався роздути розбрат між українцями. 11. червня 1929 року були заарештовані акад. Єфремов, Дурдуківський, Гермайзе і Ніковський. З половини серпня почалися масові арешти. Харчування у в'язниці було погане, передач не дозволили, виснажували в'язнів нічними допитами, які тривали іноді по 10-12 годин. На допитах завдавали моральних мук знущаннями, лайкою, глузуванням, кпинами, погрозами. 30. листопада в'язнів вивезли до Харкова. Тут примістили в'язнів у чистих камерах, дуже добре годували з метою, щоб вони на судовому процесі не компромітували своїм виснаженим виглядом совєтську владу, бо на цьому процесі мали бути в числі глядачів закордонні дипломати. В'язням, які не мали пристойного одягу, дали добре вбрання. На перервах під час процесу підсудних частували тістечками, бутербротами з ковбасою та іншими ласощами, яких в той час „на волі" тяжко було дістати. Все це робилося, щоб показати закордонним дипломатам, як совєтська влада дбає про своїх людей, яка вона гуманна. Серед підсудних панував якийсь психоз визнавати свою провину і каятися. Хитра і облудна політика слідчих навіяла на багатьох підсудних думку про якусь особливу місію процесу СВУ. Багатьом здавалося, що цей процес не має на меті покарати підсудних, а тільки — продемонструвати процес переродження української інтеліґенції і приєднання її до системи совєтського ладу. Прикладом такого засліплення був, — наприклад — підсудний Підгаєцький, доктор медицини. Він мав цілковиту певність, що після процесу його випустять на волю. Але яке було гірке розчарування, коли він почув присуд на 8 років суворої ізоляції. Серед підсудних справжньою героїнею, аристократом духа була 60-літня відома українська письменниця Л. М. Старицька-Черняхівська, людина надзвичайно високої принциповости і криштальної чистоти, зразок високої людської гідности. Блискучі виступи Л. М. Старицької - Черняхівської вкрили її немирущою славою. Ці виступи ж поклали кінець кар'єри головного прокурора Михайлика. Підсудні були засуджені від 3 до 10 років суворої ізоляції. Але, відбувши термін ув'язнення, всі підсудні дістали новий вирок, який засуджував їх на повторну кару. Так загинули найкращі представники української науки і культури: академік С. Єфремов, історик Гермайзе, зірка української філологічної науки Ганцов, один із найвидатніших фахівців української мови Г. Голоскевич (відбувши п'ятилітнє ув'язнення і вийшовши на волю, з розпачу він повісився), український лексиколог В. Г. Дубровський (у 1936 році він був поновно заарештований в Алма-Аті і загинув на півночі), видатний український літературознавець і людина надзвичайної моральної чистоти і краси В. О. Щепотьєв (відбувши соловецьке заслання і 5 років тюрми в Ярославському ізоляторі, він, старенький, змучений дідусь, жив тихо у м. Веприку коло Гадячого, але в 1940 році його заарештували, перевезли в Полтаву, садистично знущалися з нього, і в страшних тортурах він помер), педагог Дурдуківський, письменник Івченко, — видатний церковний діяч і глибоко релігійна людина В. Чехівський, вже згадувана письменниця Л. М. Старицька-Черняхівська і багато інших. Доповідач не згадав ще, що большевики не обмежилися цими 45 жертвами, вибраними з-поміж найкращих представників українського народу. Одночасно ішло страшне нищення української інтеліґенції і українського селянства по всій Україні: сотні тисяч найвидатніших і найталановитіших представників українського народу були заарештовані і без судового процесу багато було розстріляно і заслано далеко від України, на каторжні праці. Серед цих жертв дуже багато було талановитої молоді. Нищення українського народу московський большевизм розпочав з голови, з цвіту української нації. А далі нищили всіх без розбору. Навіть тих знищили, що під час процесу СВУ були в ролі прокурорів і суддів. — Всіх цих суддів і прокурорів, всіх без винятку, винищили большевики до 1935 року, себто до початку „єжовщини" навіть!

Надзвичайно цікаву доповідь інж. Туркала вислухали присутні з напруженою увагою. Серед присутніх в залі, були й колишні ув'язнені і репресовані жертви цього страшного большевицького терору, які тільки чудом урятувалися від цілковитого знищення. Не можна було без великого душевного хвилювання слухати про трагічну загибель таких кришталево чистих, справжніх святих мучеників і праведників як професор Володимир Щепотьєв. Автор цих рядків був учнем цього професора і може засвідчити, що таких людей як Щепотьєв мало на світі. Це втілена праведність. Найкращі якості людської душі щасливо поєднались в цій дивній людині, в цьому великому праведникові! Хай же образи цих великих мучеників за Україну вічно сяятимуть у наших серцях животворним вогнем і дадуть нам моральну силу в найтяжчих обставинах життя зберегти людську гідність і волю до боротьби за ті ідеали, за які загинули славною смертю героїв наші національні мученики.

Колишній засуджений в зв'язку з справою СВУ.

Микола Очерет.

ДАВИДКА

3)

І коли через півтора тижня більша частина нашої партії була на краю загибелі, ми прибули на місце призначення. Це було справжнє місто, бараків тут було безліч, але єднання й спільне життя — заборонялось. Балакати можна було лише з тими, що жили в одній кімнаті. Ліжка були двоповерхові, але спало, як норма, три чоловіки: два на нарах, а один на долівці, під ліжком. Та норма ця часто не витримувалось, тому спали по два на нарах. Це барачне місто мало назву: 57 пункт строітельства „новой Германії". Це був один з центральних пунктів на цілу сітку інших, розкиданих по всьому Сибіру. Кого тут тільки не було: поляки, росіяни, що їх вивезли з Манджурії, киргизи, черкеси, осетинці, калмуки, вірмени, чехи, татари, німці, білоруси, жиди, але найбільше було українців. Дуже багато тут було людей заарештованих за те, що вони вірили в Бога й мали необережність ходити до церкви. Так на пункті ч. 63 жили майже всі, що потрапили сюди за віру. Їх тримали більшістю окремо, щоб не „заразили" інших. Єто вам „свобода совєсті" в дєйствії! 58 і 62 пункти були заселені жінками — єто вам „женскоє равноправіє!" 60 і 83 наповнені громадянами СССР, які не оцінили „свобод" і тікали від них, бажаючи перейти кордон.

47 пункт заповнений китайцями й монголами, а 96 — басмачами з Східнього Туркестану. Але все це були пункти „Строітельство Заводов Новой Германії", так би мовити прівілейовані, „свободниє". А були ще концентраційні табори, що об'єднувались в так звані: „Дальнєвосточниє прінудітельниє трудовиє лагеря". Тут таки було справжнє пекло, хоть і в нас не був рай. Ці останні табори заповняли майже виключно „політичні" в'язні. Але там „політичний" має зовсім інше значіння, як у цілому світі. Коли ви сказали, що любите Україну, а не додали „совєтскую, соціялістичну", так вас таки арештували б як „політичного" і ви б попали в оці „прінудітельниє трудовиє лагеря". Це був би найтяжчий злочин — націоналізм! Тому в цих таборах були майже виключно інтеліґенти. В таборі 101 видавався часопис, що приходив і до нас. Редактором його був якийсь Карл Радек. В таборі 98 був театр, яким керував якийсь український артист Курбас...

„Що? Лесь Курбас? В якому це році?" аж крикнув я.

Давид Абрамович усміхнувся і спокійно відповів: „в році 1942, а в таборі 98. Ви дивуєтесь, що там живе якийсь український артист Лесь Курбас? Тут нічого нема дивного, там же більш половини українці. Я вам можу сказати, що навіть на нашому 57 пункті завідував канцелярією Горбенко, він теж українець. То таки правда, що в 1942 та 43 році, коли я там був, більше половини там було українців, але хто їх усіх може знати? Там же їх ніхто не знає, бо хто попав туди, той вже перестає бути людиною, стає номером. Я сам був 583249 номер нової Германії! Що я там робив? Я ж кравець, тому мене призначили до кравецької майстерні. Денну норму виробу мені дали таку, що в Польщі я в своїй майстерні, працюючи на свою користь, виробляв її за 4—5 день. Значить я виконати норму не міг, тому не мав що їсти, отже мені мусів бути кінець. Це я ясно бачив. Навіть колиб я виконав норму, то й я мав би таку їжу, що не дозволила б мені вмерти з голоду; про достатню їжу й мови не могло бути. Ще одна дітал: в майстерні були бригадири, які скреслювали з мене мій виробіток, щоб приписати собі й тим перевищити норму. Це була вже справжня провокація, але хто про це скаже? Ніхто ж не хотів попасти в штрафний табір, — то вже була вірна смерть. Тому всі про це знали і всі мовчали, — бо бригадир у своїй бригаді був земний бог і все сказане проти бригадира було „наглой клєвєтой на передовой отряд" нашого пункту. Тут усі брехали, з тою різницею, що начальству це ставилось у заслугу, а звичайних людей за це карали. Тут треба сказати, що на нашому пункті лише адміністрація та охорона була з енкаведистів, весь інший персонал складавсь з ув'язнених. Лікарі, бухгальтери, рахівники, канцеляристи, конструктори, інженери, техніки, механіки, майстри — все це були ув'язнені. Але адміністрація... Ви же не знаєте, що основною для них директивою, головним для них законом було: „людей не жалєть, роботу виполнять за графіком!". Тож людей тут не жаліли, а люті морози, погана їжа, брак спеціяльного одягу, повна відсутність медикаментів, а головне „соцсоревнованіє", — цей жах робітників, це узаконнене свавільство адміністрації, — все допомогало виконувати цю директиву і люди гинули, як мухи. Сотнями вивозили мертвих з табору, але що-тижня прибували нові партії „заключонних". Люди не витримували такого знущання, тому самогубства були звичайним явищем. Часто люди намагались тікати в тайгу, але кожного впійманого зараз же розстрілювали. Тут вирішив я діяти, бо інакше була явна смереть. Я пішов до лікаря, якому я ввесь час ремонтував безкоштовно одяг, і все розказав йому щиро, так як оце вам. Єдина мабуть людина у всьому таборі, повторюю — людина, а не звір, — це був якраз лікар. Він подумав і написав, що я мушу працювати на повітрі, бо в майстерні я, як туберкульозний, можу заразити інших. Ви розумієте тепер, що це була людина, — бо який же я туберкульозний? Ну, я взяв цей папір, взяв ще десять цигарок, що заробив за ввесь час свого тут перебування і, вибравши час, коли начальник був сам, поклав перед ним своїх десять цигарок і папір. Начальник взяв цигарки, взяв папір, прочитав, усміхнувся якійсь своїй думці, написав щось на папері і, повертаючи мені його промовив: „Хорошо. Назначаю тєбя водовозом. Передай бумагу начальніку кадров". Так я став водовозом.

* * *

Вас цікавить як я „освоіл" новий фах? Просто: привели мене на конюшню, показали коняку, порожню бочку, фураж для коняки, сказали як виписувати надалі „довольство" для коняки і на цьому скінчилась наука, а потім почалися муки. Я ж боявся коней, як огню, — а тут треба ходити за конякою, запрягати її, чистити, ремонтувати збрую... Ви ж розумієте? Завдання дано таке: 8 бочок ранком і 5 бочок вечером, а я першого дня привіз три бочки ранком і чотири вечером. Цього дня я не обідав. Вечером я пішов до начальника і довів йому, що для такої старої „лошадкі" норма занадто висока. І тут мені повезло: мені знизили норму на 5 бочок ранком і 4 бочки вечером. Вас певно цікавить як же я вивчивсь ходити коло коняки? Річ в тому, що возив воду не я один, а цілих три водовози, — було троє коней. І тут мені ще раз повезло: обидва водовози були добрі люди і вони весь час мені допомагали і вчили, як ходити коло коняки. Особливо гарний чоловік був Гончаренко, літній вже, з села Горошина на Полтавщині. Він ходив коло мене, як батько коло сина. Першого тижня ми їздили по воду з ним разом: він своєю конякою, а я своєю „лошадкой". Чому „лошадкой"? Бачите так: коли я побачив першого разу свою коняку, у мене якось мимоволі вирвалось: „Ух, яка ж велика лошадка!" Це почули видовози і з того часу у них були коні, а в мене „лошадка".

(Продовження буде).

Олександер Палаташ

Закарпатська Україна в боротьбі за свою державність

(До 12-ти річчя проголошення самостійности)

Роки першої воєнної хуртовини внесли великі зміни в Европі. На руїнах колишніх деспотій творились нові організми. В безмежних муках народжувалася Українська Держава. І коли Українська Держава дня 22-го січня 1919 р. в Києві на Софійській площі проголошувала другий історичний акт—Соборність, в Хусті, в цей же час, через всенародній Конґрес Закарпатська Україна устами 420 делеґатів — поновно задокументувала свою одвічну мрію: „**Хочемо до Києва**"! На жаль — молоду Українську Державу затоптав у крови новий московський — большевицький наїзник. Українці Закарпаття мусіли самі рішати свою долю. Іншого вибору не було, як тільки приключитися до новоствореної Чехо-словацької держави. Постали і деякі надії, на жаль, не надовго. Прага, перебравши під свою опіку Закарпаття, під господарським оглядом дивилася на Закарпаття, як на свою колонію і взагалі не робила заходів хочби про часткову індустріялізацію цієї технічно відсталої своєї колонії.

Але українці Закарпаття не здавали своїх позицій. І хоч як були приспані національні почуття нащадків Корятовича, хоч як зачиняв усі щілини до подуву національного вітру новий господар, все ж хоч десь у підсвідомості Закарпаття вітав дух великих предків. З часом то тут то там з'являлося мерехкотіння національної іскри. Іноді стихійно, підсвідомо розносився по закарпатських полонинах на початках слабий, з згодом, щораз сильніший подих української стихії. Поступово виходили на поверхню українські національно-політичні прагнення. Однак на загал це були тільки одиниці, які являли собою краплину у великому океані національно несвідомої маси, що перебувала ще все під впливом, якщо не самих мадяр то мадярофілів, підтримуваних чеським урядом. Такі несвідомі люди під плащиком москофільства майстерно використовували для себе чеську підтримку і робили своє діло, присипляючи прояви українського національного духу, а разом з тим ведучи пропаґандивну роботу і проти самих чехів. З приходом на Закарпаття організаторів і творців молодої української держави, що не по волі були змушені відійти від боротьби на землях України, — подуло оновлюючим вітром. Ці перші пробоєвики, спільно з свідомими одиницями — уроженцями Закарпаття — були першими зірками на темному закарпатському небосхилі, що просвітлювали глуху чесько-мадярську ніч на Закарпатті. Під впливом спільних зусиль починають виходити чисто народного характеру часописи, як „Русин", „Нива", „Народ", „Зоря", „Наша земля", „Наш Рідний Край", „Пчілка", „Пластун", „Свобода", „Українське Слово", „Земля і Воля", „Учительський Голос", науковий збірник „Просвіти", „Благовісник" і лівий, соціял-демократичний „Вперед". Постав національний хор під дириґуванням проф. Приходька, засновано проф. Бачинським — Пласт, засновано спортовий клюб під назвою „Русь". Постав славний театр „Просвіта" під керівництвом артиста А. К. Садовського, посипалася мережа народних, середніх і фахових шкіл. По цілому Закарпаттю, розпочиняється кооперативне будівництво і т. п. Вишколюється нова українська інтелігенція, яка пізніше стала в перших рядах боротьби за український ренесанс на Закарпатті.

Характер Закарпаття міняється: з колишньої аморфної маси кувався нарід-сталь. Закарпаття поволи ставало на шлях сповнення історичної місії — відчинити браму Києву — столиці Української Держави в міжнародно-політичний світ і у колі вільних народів створити потужний форпост на Заході. Бо в дійсності, Закарпаття має дуже важливе національне і стратегічне значення: воно зумовляє дійсну українську зовнішню політику в придунайському просторі і є брамою в Середню Европу. — Тому не можна собі уявити української зовнішньої політики — диктованої з Києва, яка б не намагалася включити цю етнографічну територію в склад Української Держави.

Український рух дедалі набирає на силі. До перших великих і зорганізованих виявів народу доходить в 1934 р. Тоді відбувся величавий всенаціональний з'їзд молоді в Мукачеві, на якому взяло участь коло 20 тисяч молоді. Пізніше в 1936 р. відбувається аграрний з'їзд в Празі, на якому українці проти волі поліції та на очах президента, чужих дипломатів і журналістів, під час походу вулицями підносять великий жовто-блакитний всенаціональний прапор. В 1937 р., як завершення двохдесятилітньої праці, відбувається з'їзд „Просвіти" всього Закарпаття в Ужгороді. В цьому величавому народному святі взяла участь коло 30-тисячна маса, яка вже на тому з'їзді рішуче домагалася від чеської влади виповнення обов'язків супроти Закарпаття.

Під натиском зростаючої національної свідомости і в наслідок самокристалізування українського духа на Закарпатті, як карткові домики, починають валитися штучно створені чесько-мадярськими політиками москофільські фортеці, які були до цього часу гальмою на шляху українського руху. В москофільському русі, як штучному наступає епоха занепаду, духового приголомшення. І так події розгортаються по 1938 р.

В осені 1938 р. над Европою цілком виразно розгорялася іскра воєнних подій. Европа нагадувала собою справжню вибухову бочку. В повітрі пахло залізом, кров'ю. На обрії грізних хмар, що чим далі згущувалися, яскраво зарисовувалися питання Закарпатської України. Українці вже не просять від чеської влади, але наполегливо вимагають. Подають чеському урядові ультиматум: або чехи дають негайно повну автономію, або чехи самі понесуть відповідальність за те, що може статися на Закарпатській Україні. Рішучого і спільного виступу чехи настрашилися і іменують автономну владу у проводі з мадярським аґентом Бродієм. Чеська нехіть до українства іде так далеко, що вони краще дають владу мадярському аґентові, аби тільки не українцеві. Але закарпатські українці тим не заспокоюються, — висилають протести, погрози і тільки під рішучим і сильним виступом іменує чеська влада премієром Закарпатської України, улюбленця усього Закарпаття о. д-р Августина Волошина. В Ужгороді організується українське військо „Карпатська Січ".

В такій ситуації відбувається так званий з'їзд Віденського Арбітражу 2. листопада 1938 р. На тому ж Арбітражу, де фактично вирішувалася доля Закарпаття, мадярські претенсії енергійно боронив Ч'яно, жадаючи повороту всього Закарпаття до Мадярщини. Ще гостріше виступав Телекі. Рібентроп ніби обороняв етнографічний принцип, а Хвалковський покликувався на момент справедливости в міжнародному житті. Знов о. Д-р Волошин вживав усіх можливих арґументів, щоб оборонити свій нарід перед поновним мадярським поневоленням. В палатах віденського Белведеру, колишньої резиденції наступника престолу австро-угорської монархії Франца Фердинанда, який загинув в Сараєві, почалося сильне нервування серед делеґатів закарпатської України, коли Рібентроп почав читати текст Віденського Арбітражу. Закарпатська Україна втрачала в користь Мадярщини найбільш плодючі округи, свої історичні міста Ужгород, Мукачево і Берегово, а що найважніше — всяке залізниче сполучення з Заходом. Це був великий удар для молодої сфедерованої української держави, але на тому не був кінець. Закарпатська Україна, як сфедерована частина Чехо-Словацької Республіки, мусіла від так званого Віденського Арбітражу з 2. листопаду 1938 р. постійно боронити своїх прав, як перед Прагою, так проти зазіхань на її територію мадярсько-польської коаліції, активно підтримуваної політикою Муссоліні в Будапешті, Варшаві і Берліні.

Другий раз довелося Хустові бути речником волі Закарпатської вітки великого народу. Хуст стає столицею Закарпатської України. В такому невідрадному положенні відбуваються вибори до Сойму Закарпатської України, дня 12. лютого 1939 р., що принесли колосальний успіх Закарпатській Україні — за виборчий список Українського Національного Об'єднання голосувало 94 проценти людности — доказуючи цілому світові, що українське Закарпаття прагне свободи і власного державного порядку. На жаль ці вибори не могли спам'ятати імперіялістів у Будапешті і у Варшаві. Мадярщина, що ішла за шнурком гітлерівського імперіялізму, хотіла дістати рекомпенсату за свою вірну службу коштом Закарпаття. Польща хотіла за будь-яку ціну знищити чергову — від 20 р. — спробу українства оформити себе державно, бодай на частині своєї національної території. — Варшаву огортав жах, на думку, що події за Карпатами — впливатимуть теж на зростання самостійницьких настроїв на Західньо-українських землях. В цьому не відстав від своїх колег і „батько народів". Він то приобіцяв гілерівським імперіялістам, що від СРСР їм жадної небезпеки у ліквідації сфедерованої ЧСР не сподіватися.

В цьому часі Прага назначує третього міністра закарпатської України чеха, великого полонофіла Прхалу. Те чим заколисував себе пан Бек, то і сталося. Він домігся в Берліні, а Берлін у Празі, що на третього міністра назначили полонофіла — чеха. П. Юзеф Бек калькулював так: Прага буде провокувати українців, а українці будуть відповідно реаґувати, а наслідок того — неспокої, а далі інтервенції і спільний польсько-мадярський кордон уже готовий. Ціла поведінка ген. Прхали в Хусті запалювала і так розпалене становище в Закарпатській Україні.

Поволі але невблагано наближалися, великі, а рівно ж і трагічні дні молодої Закарпатської Української Держави. Всі тирани світу цього об'єдналися, щоб спільно задусити новий Піємонт українства — Закарпатську Україну.

На мадярсько - польських кордонах продовжувала діяти злодійська рука, щоденні наступи диверсантів і терористів усе множилися. З-зовні підтримки молодій державі не було, а тільки кругом зрада і підступ. Так надходили славетні і трагічні, хоробрі і безсилі, геройчні і тривожні дні: 15. березня 1939 р. Під шалений гул мадярських гармат в урядовому будинку в місті Хусту було проголошено САМОСТІЙНУ ЗАКАРПАТСЬКУ УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВУ.

Український вояк — січовик що стояв на сторожі новонародженої держави, у перше відчув тягар і радість днів, що прийшли. Столиця пробудилася до нового життя. Хтось плакав, може вперше в житті; — хтось кликав „мамо Україно"! В цьому вигукові було все, тягар давно минулих днів, чекання і непевність, а вкінці радість, що розцвіла мов квіт лотоса. Радість, що народжувалась глибоко в душі і лягла на устах, на обличчі так непереможно, як ранок весняного дня. Це була радість, що родилася не з безділля і мрій, а з дій, що перродило мрійників на воїнів. І ці воїни хоробро захищали свою державу. Бої йшли завзяті, та не було сили. Перші падуть Туря, Ремети. — Завзяті бої коло Королеви над Тисою. Проф. Г. сотник армії УНР збирає своїх учнів старших класів учительської семинарії в Севлюші і видає мадярам перед-останній бій до столиці Закарпатської України. По лицарськи боронили Севлюш молоді семинаристи. Всі загинули. Севлюш, — це нові Термопілі, так буде записано в українській історії. Паде Іршава. фронт наближається до Білок, де геройською смертю гинуть в обороні рідної землі кілька десятків січовиків разом з своїм командиром учителем Василем Галасом. Вже мадяри підступають під Хуст, де і відбуваються й найзавзятіші бої і так твориться світла епопея Карпатської Січі із своєрідними Закарпатськими Крутами — Красним Полем коло Хусту. І як свята Аскольдова могила, місто спокою крутянців, стала стимулом українського визвольного змагання, так і братня могила на Хустській горі, поруч інших могил, розкиданих по широкій Україні, зробилися вічним дороговказом за волю БАТЬКІВЩИНИ...

● **П'ять мільйонів дерев для Палестини мають закупити американські жиди на спомин шости мільйонів жидів, замордованих Гітлером. Ними буде залісений „коридор" між Єрусалимом і портом Тель-Авів.**

● **Негерка Мері Роббс, виступила як сопранова солістка на концерті в Чатанаузі, у стейті Теннесі, у приявності 1,000 осіб. Це перший раз признано негерський талант в південних стейтах.**

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА—ЦЕ СИЛА

Сама добра воля не вистачає

(Докінчення зі сторони 2-ої)

справу. Їх назве бельгійський суд. Але не можемо тут не поставити питання: чи зроблено це з глупоти, чи зі злої волі, щоб компромітувати українське підпілля. В чому полягає компромітація, коли викривають українську протикомуністичну акцію? Скандал в тому, що радіостанція ця була використовувана своїми і чужими для пропаґанди збройної боротьби в Україні і про неї говорили, що вона висилає з України. Коли тепер оказалось, що це неправда, хто тепер повірить всім нашим відомостям про визвольну боротьбу в Україні, й відомості, які мають про неї українці тут, на чужині? Тепер в неодного буде сумнів навіть до найправдивіших чуток, за які заплатиться кров'ю героїчних зв'язкових з підпіллям на українських землях!"

Це й є в обабічному насвітленні та „українська подія" в Европі, про яку не можна мовчати. Ми не маємо сумнівів щодо підкресленої адвокатами ідейности і доброї волі покараних в цій справі бельгійським судом. Але теж не можна мати сумніву щодо шкоди, яку вони заподіяли українській справі. Бо хто береться допомагати українській справі протизаконними засобами в гостинних країнах, той шкодить цій же справі. Який глузд може мати протизаконна, „підпольна" українська радіовисильня в Бельгії, Франції чи в будь-якій іншій вільній країні. Якщо заходить потреба таких радіопередач, то чому не поробити леґальних заходів, щоб їх зорганізувати?

Напрошується повінь коментарів на цю тему, але їх не можна писати без обурення. Бо завжди натрапляється на той сам головний факт: надужито гостинности і порушено закон гостинної країни. Чи організатори такої „підпольної" радіостації здавали собі справу, що тим вони можуть поставити в клопітливе положення приязну країну? Чи вони здавали собі справу з цілої далекосяглости беззаконної, чи протизаконної акції в міжнародному аспекті? Хто може рахуватися з людьми, чи з групами людей, які діють проти законів гостинної країни, навіть хочби вони це робили з найвищого ідеалізму та в найкращій вірі? Цивілізований світ не признає засади, що ціль освячує засоби. Хто відповідає за цю подію? Впорядку, бельгійці показались великодушними та вибачливими і тільки задовольнили справедливість. За це їм належиться велика вдячність від цілого українського загалу. Проте, це не тільки не може бути причиною теж самої української великодушности і вибачливости до того роду промахів, але навпаки, воно тільки заставляє до ще гострішого осуду тих людей і їхнього вчинку з українського боку. Свого права може домагатися тільки той, хто шанує права інших.

Над випадком в Бельгії не можна перейти до порядку денного. Це вже не є „внутрішньо-українська справа" ані безвідповідальний вибрик кількох безвідповідальних людей, але міжнародна афера, яка кидає тінь на загальні українські змагання. Тому теж український загал та його відповідальні представництва повинні зайняти до того цілком ясне і недвозначне становище.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

САН ФРАНСИСКО, Каліф.

Шевченківські роковини

Від часу заснування Відділу Українського Конґресового Комітету в Сан Франсиско, 12 березня 1950 року, відбулося вже декілька імпрез, як Листопадове свято, Свято Соборности, вечір присвячений роковинам постання Карпатської України і вечір Лесі Українки, але ні одно із цих свят не зібрало стільки людей, як свято Шевченка, яке ми обходили 10 березня. Багато людей прийшло вперше і тепер стануть членами Відділу УККА. Програма Шевченківського вечора була скромна, але вся виконана власними силами, і хоч з художнього боку було багато недотягнень, та присутні, знаючи, як тяжко всі працюють і не мають часу ходити на проби, вибачили ті недотягнення і зістались задоволені. Вечір розпочався американським гимном, виконаним мішаним хором, який складався виключно із новоприбулих, які ще і по англійськи не говорять, але постарались вивчити слова. Після вступного слова голови Відділу, п. Н. Бачинського, пані З. Панасенко прочитала реферат: „Образ матері в творах Шевченка". Хор виконав „Заповіт" і „Реве та стогне Дніпр широкий". Діти деклямували Шевченківські „Думи" — Л. Петренко, „Холодний яр" — Славко Петренко, та особливо зворушливо маленька Марійка Іваськів сказала „Борітеся" і на біс „Батьківщина". Був дует „Тече вода в синє море" пань В. Кацуляк і Г. Гриневич при акомпаніяменті пані О. Томоруґ, яка теж акомпаніювала панночці М. Томоруґ до її мельодеклямації „Лічу в неволі дні й ночі". На закінчення хор проспівав „Ще не вмерла Україна".

На заклик пожертвувати на фонд визвольної боротьби присутні склали 50 долярів, яку суму треба вважати великою з огляду на те, що ці люди новоприбулі, обтяжені родинами і тільки-що дістали першу працю, яка оплачується дуже і дуже „скромно", а де-хто (от як „тюбабавці", себто ті, що приїхали в січні з Филипин то ще і ніякої праці не мають, але і ці особи жертвували по долярy і по два на Український Народний Фонд УККА. По $5 склали: О. Мельник, І. Іванчук, інж. Т. Томоруґ, та Андрій Салюк; по $3: проф. В. П. Тимошенко, Г. Гриневич; по $2: Дзогій Ол., Сорока М., Деннис Т.; по $1: Мілько Є., Зінченко А., Гец С., Панасенко Ол., Бачинський Н., Кацуляк В., Іськів, Чато О., Шишка О., Кісь М., Ст. Ващук, Чабан І., Новіцька М., Босуновський А., Росс, Гречаник С., Підгірний М., Решта дрібними. Разом $50.

М. М.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Товариство „Волинь"

Управа Т-ва „Волинь" повідомляє, що заходами Ініціятивної Групи волиняків у неділю 25 лютого 1951 р. відбулися в місті Ню Йорку організаційні збори Т-ва „Волинь", на яких були присутні представники старої і нової еміґрації з Волині. Присутні, вислухавши доповіді проф. І. Коровицького та інж. Б. Дзівака про завдання та цілі Т-ва, постановили заснувати Т-во „Волинь".

Ціллю своєї праці Т-во поставило:

1. Охопити організаційно всіх волиняків, розкиданих поза межами Батьківщини, встановити тісну співпрацю та в міру можливости допомагати їм морально та матеріяльно.

2. Збирати, опрацьовувати і публікувати матеріяли про Волинь та вклад її у боротьбу за Українську Державність.

3. Скласти листу всіх волиняків, що впали на полі слави в боротьбі з окупантами та всіх заслужених діячів, що працювали для добра Волині.

4. Співпрацювати з усіма українськими державницькими демократичними організаціями та культурно-освітніми інституціями, що існують поза межами Батьківщини.

5. В своїй праці Т-во керуватиметься загально-українськими інтересами та стоятиме на плятформі Української Національної Ради.

В склад Управи Т-ва входять: інж. Б. Дзівак, голова Т-ва; проф. І. Коровицький, заст. голови; ред. А. Трачук, пресовий реф.; інж. П. Білосюк, касієр; Л. Підстригач, секретар; Н. Мисенко, організаційний реф.; В. Кулій, член Управи.

Управа Т-та „Волинь", розуміючи та доцінюючи трудність у виконанні поставлених завдань і цілей, звертається з закликом до всіх волиняків та симпатиків Волині вступати в члени Т-ва і своєю працею та допомогою спричинитись до здійснення поставлених завдань.

В усіх справах просимо звертатися на адресу голови Т-ва: B. Dziwak, 1733 Bleecker St., Brooklyn 27, N. Y.

Управа Т-ва „Волинь".

СВЯТО БРАТНЬОГО НАРОДУ

В неділю, 25 березня, білоруська колонія Ню Йорку урочисто відсвяткувала 25 річницю проголошення незалежности Білоруської Народної Республіки. Зокрема вдало пройшло свято, зорганізоване Білорусько - Американським Об'єднанням в Прем'єр Палаці (Бруклин).

Академію відкрив коротким словом голова Об'єднання, інженер М. Гарошка, після чого численні зібрані вислухали усних й письмових привітів, що з них сердечним тоном відзначились теплі привітання від словацького й естонського народів.

У змістовнім слові, талановитий промовець, ред. А. Адамович представив відвічне прямування білорусів до самостійности, завершене великим зривом 25 березня 1918 р.

Мистецька частина розпочалася виступом ще не зовсім зіспіваного мішаного хору під керівництвом п. Кантуравіча, що відспівав низку пісень. Дівочий ансамбль полонив присутніх безпосередністю виконаних пісень (веснянка „Блаславі Божа" й ін.).

З кількома сольоспівами й дуетами виступили відомі оперові співачки Надзея Грєдє й Барбара Вержбаловіч.

Мельодеклямації Н. Кушєль та Ю. Каляди виявили наявність молодих артистичних талантів серед білоруської еміґрації.

Серед присутніх на святі було багато давньої еміґрації й декілька українців - приятелів білоруського народу. Прикро, що не було офіційних представників від українського громадянства.

Про Свято Білоруської Незалежности з'явилися згадки в нашій пресі, а один з часописів присвятив сторінку нашим історичним приятелям — білорусам.

І. К.

ТРУМАН ЗА ПОСПІХ У ДОПОМОЗІ ДЛЯ ІНДІЇ

Вашинґтон. — През. Труман зажадав негайного діяння Конґресу над законопроєктом для постачання збіжжя для Індії. Перших 1,000,000 тон має бути висланих негайно як дарунок, щоб стримати терпіння голодуючої Індії, заявив Труман. Свою заяву відчитав президент на пресовій конференції з сильним натиском на ухвалення билу для висилки двох мільйонів тон збіжжя до Індії з двох причин: перша — це рятування людського життя; друга — це зміцнення свободи й демократії у важливій околиці світу. — У Конґресі виринули непорозуміння з того, що Індія первісно зажадала тільки довготривалої позички на закупно збіжжя, а президент вийшов пізніше з проєктом, щоб це був дарунок для голодуючого населення Індії.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ЧИ ВИ Є ВЖЕ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ? ЯКЩО НІ, ТО ПАМ'ЯТАЙТЕ, ЩО ВАМ НЕ МОЖЛИВО ОБІЙТИСЬ БЕЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, А НАЙКРАЩЕ І НАЙПЕВНІШЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДАСТЬ ВАМ **УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ!**

Спортові Вісті

УАСТ — ЙОНКЕРС АМЕРІКЕНС 3:3 (1:0)

УАСТ: Древницький, Шміґель, Лапичак, Голюка, Гарасим, Палій (Сєрант), Хижак, Банах, Павлюк, Арндт, Лютак.

Публики біля 400.

Ворота стрілили: 10 хв. 1:0 Павлюк, 46 хв. 1:1 ...Гарасим, 51 хв. 2:1 Арндт, 66 хв. 3:1 Банах, 83 хв. 3:2 правокриловий з Й., 85 хв. 3:3 (!!!) ...Голюка. Відношення корнерів 9:4 для УАСТ.

Н. Й., 18. березня. — Різні рецензенти всіх часів дуже люблять вживати потертого виразу як наприклад: „заграння як з книжки". Тоді і про цілі змагання можна говорити: „змагання як з книжки", при чому під книжкою розуміється підручник з теорії гри в копаний м'яч. Але якраз змагання УАСТ з Йонкерсом не даються вкласти в рямці „книжки". Тоді тут маємо справу з вийнятком, бо підручник все каже „як треба". І в ніякому з них не знайдете, що Гарасим повинен на площі вправлятися у „варієтному штукарстві" й допомагати противникові... перемагати власну дружину, — помистецьки „з найблищої віддалі" перемагаючи здивованого Древницького, який — помилково — думав, що Гарасим грає в УАСТ, а не в Йонкерсі; що Голюка — пех!, один з найкращих на площі — допоміг з „подачі" того ж Гарасима здобути фізично кволим, але амбітним і живим йонкерсцям незаслужений реміс. І багато, багато інших „виїмків", яких нема в книжках. Цікаво, що один „хронічний" виїмок: — наші грають, другі виграють — перетворений практикою в правило чи закон і коли б підручник складали змагуни УАСТ, то цей закон мусів би зайняти тузін сторінок.

Загально про гру: УАСТ бажало грати і грало дуже жертвенно з доброю порцією футболу в поодинокого змагуна. Трагедія — брак системи чи, просто кажучи, якогось послідовного способу гри. Виїмок становить повсякчасне копання вгору і подачі попід небесні простори. Ахілева п'ята УАСТ — не застосовання не то пасінґів й коротких подач (при тому не було теж довгих!), а звичайнісінької гри землею.

Роман Лисняк

„БУТИ ЧИ НЕ БУТИ — ОСЬ ПИТАННЯ"

УАСТ — Свідіш Ф. К. 2:4 (0:3)

УАСТ: Древницький (Сохан Іг.), Шміґель, Палій, Голюка, Лютак, Сєрант, Хижак, Банах, Павлюк, Арндт, Гірка.

Свідіш Ф. К.: Герлсон, Джонсен, Едґрін, Раджерс, Поміcрі, Вайт, Аніано, Гельсунд, Бувін, Скарф, Бравн.

Публики 250.

Ворота здобули: 19 хв. 0:1 Бравн, 25 хв. 0:2 Аніано, 37 хв. 0:3 Бувін, 60 хв. 1:3 Голюка, 77 хв. 1:4 Гельсунд, 78 хв. (карний) Банах.

Відношення корнерів 8:6 для УАСТ.

Н. Й., 25 березня. — „Сумно" каже мені перед змаганнями голова УСК-у п. Р. Скоробогатий і зараз додає: „але правдиво". Я: „Якби не правдиво, то не було б сумно". Ціла філософія. Тепер про обставини її зродження, в яких і криються причини. Арктік Овал в тихій, незаселеній частині Брукина. Спортова площа для копання. Колись (може й тепер) теж для бейзболу. Огорожа з бляхи в більшості зруйнована недавнім гураганом. Иде направа. Криві лінії вапна зазначують арену для змагань 22 спортсменів, з яких — 90 пізніше — 11 переможців дружини Свідіш Ф. К. будуть радіти перемогою і власністю дорогих двох точок. Небо покрите хмарками, проте світить сонце. Віє дошкульний вітер. В загальному гарна погода, а публики — горстка. Де та пересічна тисячка глядачів? Причини знаходяться після матчу.

Про самі змагання?! Гм, нічого веселого в обох партнерів, а вже цілком нічого в наших.

Перебіг гри: Вже сама кількість корнерів чи рогів показує, що гра переносилася з одних воріт до других. Наші відразу починають непевно без Гарасима і Лапичака. Шведи краще стартують, вони й кондиційно твердіші. Це видно вже на початку із сили викопів, подач, руху. В 19 хв. при інертній грі під воротами УАСТ замішання і стріл Бравна з ліва „сидить". Незадовго правокриловий Аніано виривається Сєрантові — не перший раз — 0:2! Уастівці зрезиґновані, тільки Голюка надаремно „борсається". Ще незадовго Лютак пускає Бувіна і той легким стрілом з 16-тки здобуває провадження 0:3, при чому Древницький пускає цей стріл попід себе. Йому на зміну приходить Сохан Іг. Добра виміна. Щойно тепер УАСТ пробуджується, але перших 45 хвилин минає. В перерві всі дають можливість ремісу, бо шведи не показали нічого спеціяльного. Наші теж грали проти сонця. Друга половина починається атаками на ворота шведів. Але вони відразу грають на час і дуже вдало предовгими викопами посилають м'яч на авт або на нашу половину. В їх нападі тільки трьох змагунів, але вони більш небезпечні як наших сімох напасників. Незрозуміло, чому Павлюк замінявся з Голюкою? Чи перший мав рятувати більше як слабу оборону, а останній напад? У 60 хв. Голюка, найкращий з УАСТ, здобуває заслужений ґоль. Ще віриться в якесь чудо, але в 77 хв. Шміґель хоче подати м'яч воротареві й замість того, щоб крити м'яч, він неоправдано біжить на браму. Сохан вибігає до м'яча, але Гельсунд вже при ньому і скеровує його в порожню браму. Зараз після того Джонсен нехотячи ловить м'яч руками на карному полі. Одинадцятку використовує Банах не до оборони. Ще кілька „свічок", корнерів, вільних і матч скінчений.

Розчаровані прихильники відходять. Чи прийдуть вони ще на другу неділю?!

А прихильники повинні морально і матеріяльно піддержати своїх любимців, від яких так багато вимагають. Було б добре, щоб ці прихильники навчилися від американської публіки вміння пристойно й ефективно підбадьорувати своїх змагунів. Отже всі на змагання УАСТ — С. К. Гойа (неділя, 1. квітня 1951 на Арктік Овал, о год. 2:30)! Даймо всебічну підтримку нашим спортовцям, які своїм вмінням дадуть вам емоційне задоволення, а українському спортові здобудуть добре ім'я!

Роман Лисняк

ТАБЕЛЯ КОПАНОГО М'ЯЧА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЛІГИ З 18. III. 1951

1.	Патерсон-Довер	12 гор.	19:5	т.
2.	Варшава Ф. К.	12 гор.	16:8	т.
3.	Гойа С. К.	11 гор.	14:8	т.
4.	Свідіш Ф. К.	13 гор.	14:10	т.
5.	Прага А. К.	11 гор.	13:9	т.
6.	**УАСТ**	8 гор.	11:5	т.
7.	Деніш С. К.	14 гор.	4:24	т.
8.	Йонкерс Амер.	13 гор.	3:23	т.

ВИПРОБНЕ ПОЛЕ ДЛЯ АТОМОВОЇ ЗБРОЇ В НЕВАДІ

Для проведення дослідів над атомовою зброєю Комісія Атомової Енерґії ЗДА обрала один з найменше заселених районів країни, а саме випробне артилерійське поле Повітряних Сил біля міста Лас Веґас у Неваді. Це зарезервоване урядом поле має площу в три мільйони акрів і лежить у звуженій частині південної Невади між Ютою та Аризоною на сході та Каліфорнією на заході. Головний в'їзд до нього лежить в 45 милях на північ і дещо на захід від курортного і торговельного міста Лас Веґас, що має населення 25,000. Отже, не дивно що вікна у цьому містечку з дзвоном повилітали, коли на півночі тиша пустелі була нагло порушена низкою атомових вибухів, що почалися в кінці січня і тривали ще в першій половині лютого.

Випробоване поле лежить у справжній пустелі. Та невелика кількість води, що поступає з прилеглих невисоких гір, зразу ж зникає у засолених западинах, або провалюється в щілинах між скелями. Лише деякі сухостійні рослини виживають на бідній пустелі.

Знаменита тепер місцевість має свою історію. Перші білі люди, що пробралися в пустелю Невади, були еспанці. Еспанія заснувала селище в Санта Фе, в теперішньому стейті Ню Мексико, в 1610 році, а тоді хотіла знайти шлях між цією частиною Еспанської Колоніяльної Імперії та своїми володіннями в Каліфорнії. Але тільки в 1774 році один еспанський священик зважився на мандрівку, одначе пустеля його так налякала, що він з жахом повернувся і ще пройшло мало не сто років, поки американці добралися до тої частини Невади, де тепер випробовують атомову зброю. Американські купці проклали торговельний шлях недалеко від теперішнього міста Лас Веґас і возили з Сходу товарі в обмін на еспанських мулів.

В 1854 році американці заклали місто Лас Веґас, після того, як Америка перебрала від Еспанії її володіння на Заході і Південному Заході. Першими поселенцями була група молодих людей з секти Мормонів, які прийшли з міста Солт Лейк Сити (стейт Юта), які мали наказ розбудувати форт у Лас Веґас для оборони Злучених Держав і для того, щоб учити індіянів вирощувати зернові культури, картоплю, кавуни. Але й тоді пустельна місцевість на північ від міста була мало знана. Сьогодні два автошляхи лежать по обидва боки випробного поля. Один із них — західній — йде через покинуті міста, які були побудовані в роки золотої і срібної гарячки в Неваді, а потім круто повертає на захід. Шлях, лежить на схід від випробного поля, проходить через кілька обпалених сонцем сіл, одне з яких лежить на території, зарезервованій для індіян, а друге є старим селищем мормонів. Між обома цими шляхами та випробним полем лежать гірські хребти, що ховають поле від ока проїзжих.

випробування атомової зброї

В 1945 р. поведено перші біля міста Аламборґо в стейті Ню Мексико в долині, яка кілька сторіч тому дістала назву „Долина Смерти".

Теперішнє випробне поле в Неваді розташоване в так званій „Долині Вогню", схили якої утворені з яскраво - червоного пісковика, на якому колись індіяни викарбували дивні знаки і малюнки.

АРГЕНТИНСЬКИЙ НАУКОВЕЦЬ ЗМЕНШУЄ СВОЇ АТОМОВІ ПРЕТЕНСІЇ

Буенос Айрес. — Рональд Ріхтер, науковець австрійського походження, признав, що нема підстави прив'язувати надзвичайну вагу до його „термоядрового" процесу при звільнюванні атомової енергії, як це оголосив минулого тижня през. Хуан Перон. Його відкриття находиться ще в стадії лябораторійних дослідів.

● Автоматичну контролю швидких потягів випробувала Пенсилвенійська залізниця і почне вставляти відповідні прилади незабаром. Винахід коштує десять мільйонів долярів.

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ... КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЧЕРЕЗ ПЕЙРОЛ СЕЙВІНГС"!

УКРАЇНСЬКІ ЩОДЕННІ РАДІО-АВДИЦІЇ

На 12 лютня ц. р. радієвий директор Микола Шустакевич знова відкрив в Дітройті щоденні українські авдиції в українській мові. Директор Шустакевич передавав щоденні українські авдиції ще від початку 1932 року, однак за останні два роки було можливо в Дітройті передавати українські авдиції тільки в англійській мові, які він передавав тричі в тиждень.

Тепер українські авдиції передаються з станції WDET-FM Автомобілевої Юнії СІО кожного дня від понеділка до п'ятниці в годині 5:30 до 6:00 у вечір на 101.9 Меґасиклях. На авдиціях кромі музичних і вокальних творів теж коментуються щоденно світові й українські вісти. М. Шустакевич має в пляні побільшити авдиції до повної години, щоби дати місце для передачі драматичних ескізів й для виступів місцевих мистецьких сил. Численні привітні листи з усіх сторін Дітройту і стейту Мішіґан вказують, що українських авдицій слухає велике число українців старої й нової іміґрації а це свідчить, що не тільки американська публіка, але теж українці мають уже модерні Ф. М. радіо приймачі, у комбінаційних формах, чи при своїх телевізійних апаратах. Хвилі Ф. М. (Фрінквенсі Моджулейшен), як відомо, дають без порівнання кращі рецепції, бо на них не ділають ні кліматичні зміни, ні електричне забурення у овітрі, як впливають на довгі або т. зв. А. М. хвилі.

Радіо станція ВДЕТ-ФМ передає зі силою 52,000 (52 тисячів) ватів і тому українські авдиції можна з Дітройту отримувати в других стейтах і містах. Статистика переведена при кінці минулого року бюром „Нешенал Асошісйшен оф Бродкестерс" виказує, що під цю пору 10 мільйонів домів в Америці мають Ф. М. приймачі у різних формах і бюро заповідає, що в цім році через збільшену продукцію Ф. М. радій і телевізійних апаратів більша половина населення Америки матиме Ф. М. радієві тасьми.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ПАМЯТАЙТЕ, що в неділю, 24-го червня 1951 р. буде ВЕЛИКА ПРОГУЛЬКА КОРАБЛЕМ (Boat-Ride) з портів Newark і New York.

УПРАВА
Ukr. Am. Businessmen Ass'n.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ТАРЗАН, ч. 2562. Протиатака.

Коли Грідлі вибіг на зустріч дівчині, він витягнув револьвер і вистрілив, забиваючи передового ґейнодона на стежці.

На гомін вистрілу гончі чоловіки й звірі пристанули зі здивування. Вони ще ніколи не бачили такої зброї, зверненої роти них.

Два гейдони обернулися, щоб напасти на волохатого брута-людину, а третій кинувся з самими тільки кловими зубами проти Грідлія й дівчини.